

Priit Neemet innustasid jooksumasin ja inimkraana

Vahur Mäe

2. detsember 2020, 0:01
3 min lugemist

Priit Neeme silme all on sirgunud mitu põlvkonda liikumisest lugu pidavaid pärnakaid. FOTO: Lilli Tõlp

Ruupor huulil, stopper käes, suundub hülgevurruline väarikas eas kohtunikuhärra jooksjate ette – stardijoonel. “Kas olete valmis? Viis sekundit ... tähelepanu, valmis olla, läks!” kõlab lubav märguanne. Seejärel lippavad, vahel kümned, teinekord sajad eri vanuses spordisõbrad rajale. Suvepealinna spordielu *grand old man* Priit Neeme tegutseb taas. Niimoodi juba ligemale pool sajandit.

▶ KUULA ARTIKLIT

Neeme silme all on sirgunud mitu põlvkonda liikumisest lugu pidavaid pärnakaid. 1986. aastal algatatud idamaade kalendrist ajendatud aastajooksude sari on maiuspala, mida pikisilmi oodatakse. Tuntud suvepealinlased, teiste seas kunagine vutiäss Raio Piiroja, olümpiamaratoonar Roman Fosti, keskmaajooksja Birgit Pihelgas on vaid mõni neist, keda kohalik spordiühing on aidanud ülesmäge rühkida.

Kuidas haaras sport oma embusse Neeme?

“Poisikestele on ju ikka sportida meeldinud, eriti kui leidub isiksusi, kellest vaimustuda: Tallinnas aega teeninud jooksumasin, hilisem maailmarekordimees ja olümpiavõitja Vladimir Kuts, inimkraanaks kutsutud USA tõstja Paul Anderson, niisamuti Sindist pärit olümpia neljas mees kümnevõistluses Uno Palu, legendaarne jooksuduo Hubert Pärnakivi – Lembit Virkus, kodulinna jooksumees Heikki Särev,” loetles Pärnus sündinud teenekas kohtunik omaaegseid teenäitajaid. “Saime omakandi poistega indu võistelda, püstitasime koduhoovis rekordeid. Nii see alguse sai.”

Priit Neeme tuleb võistlusi korraldama iga ilmaga. FOTO: Elise Saarna

Tegus noorusaeg lihvis Neemest tugeva võhmasportlase. Seetõttu ei tulnud temalt Ukrainas ajateenistuses tulemusi pikalt oodata: ta võitis terad sõkaldest eraldanud valikjooksu, täitis esimese meistrijärgu, oli parim sealse oblasti juunioride murdmaajooksuski. Tulevik tundus helge. Paraku tuli ootamatult alla neelata mõru pill, sest sporditrauma tõukas nooruki pikaks ajaks pingile.

“Sain oma lollusest vigastuse, unistused purunesid. Pärast ajateenistust proovisin uuesti: olin kaks aastat Pärnu parim, siis pidin mandlioperatsioonil käima,” rääkis motivatsiooni kaotanud, seejärel sportimisest loobunud Neeme, kellele enda sõnutsi pakuti kohe organisaaatori- ja kohtunikuametit. “Meeldis sedavõrd, et jäin.”

Käsi sügaval spordimaailmas, peab Neeme lugu spordiajalooalki: tegemist on tulihingelise mälumängusõbraga, kes isegi sageli viktoriiniküsimusi koostab. Tänu Neemele on viimasel veerandsajal aastal kohalikku spordiajalugu talletatud ja teemapäevigi korraldatud. “Kuna pidasin Eesti kergejõustiku edetabelit ja alustasin Pärnu rekordite raamatu koostamist, sain üle-eelmise kümnendi keskpaiku toonase spordiajaloo päevade korraldajalt Henno Sepalt kutse sealse meeskonnaga liituda,” kõneles Neeme. “Kui Sepp 12 aastat tagasi loobus, anti mulle võimalus hakata teemapäeva eestvedajaks, tegutsen siiani.”

Sain oma lollusest vigastuse, unistused purunesid. Pärast ajateenistust proovisin uuesti: olin kaks aastat Pärnu parim, siis pidin mandlioperatsioonil käima.

Priit Neeme

Kirglik spordimees on pika karjääri jooksul mõndagi tunnistanud: rõõmustavat, naljakat, kurbagi. “1979. aastal sooritasin edukalt vabariikliku kategooria kohtunikueksami. Seejärel saadeti mind preemiareisile Sotši Moskva eelolümpia peaproovile vanem-ajamõõtjaks,” meenutas Neeme, kelle käsitseja oli jõuproovi tähtsaim instrument – kontrollkell.

“5000 meetri võistlusest toona ise kõrvale jäänud Enn Selliku NSV Liidu rekord sattus ohtu: ideaalsetes tingimustes jooksnud kohalik võhamees Vladimir Antipov oli vägevas vormis,” jutustas sporditegelane, kes oma ütlust mööda koguni palvetas, et kell seekord kiiremini käiks. “Vajutasin stopperi kinni ja tõdesin kurvastusega: Selliku mark langes paari kümnendiksekundiga. Olin morn ja pettunud,” tunnistas Neeme, kel halva meeoleu kohta tuli selgitusigi anda. “No olete ikka natsionalistid: sünnib rekord ja teie mõtlete ainult rahvusele!”, naeris Kesktelevisiooni reporter minu õnnetut olekut nähes pärast seda, kui olin talle eesti mehest rääkinud.”

Priit Neeme ja jooksuhundid Piirorjad. FOTO: Elise Saarna

Moskva olümpial oli Neeme üks lemmikuid oma viendatel mängudel osalenud, karjääri jooksul palju tiitleid võitnud 400 meetri jooksja Irena Szewińska. “Poolakate ebajumal oli favoriit, kuni tal järsku poolfinaalis jalg krampi kiskus,” meenutas pärnakas, kes kohe pärast nurjunud jooksu mõni minut varem vasaraheites pronksi võitnud Jüri Tamme esimesele treenerile Tõnis Lukile õnnitlustelegrammi saatma läks. “Hiigelsuure postkontori sissepääsu kõrval märkasin nutta lahistavat karguga naist. Tundsin poolatari ära, ei tea miks, aga astusin ligi ja püüdsin lohotada,” meenutas Neeme. Sportlane embas ja tänas. “Õnnitlused jäidki lõpuks saatmata,” muigas pärnakas, kelle teed ristusid kuulsa sportlasega juhuslikult mitukümmend aastat hiljemgi. “1998. aastal sattusime mõlemad Tallinna mitmevõistluse Euroopa karikale – tema Vana Maailma alaliidu komissarina, mina peakohtuniku asetäitjana. Oli liigutav hetk: ta tundis mu ära ja poetas taas pisara.”

Priit Neeme on aastakümneid noori aastajooksjaid rajale saatnud. FOTO: Elise Saarna

Pikkadesse aastatesse on jagunud ka hulk lõbusaid seiku. “Pärast kurnavaid tööpäevi on õhtusöögi järel üht-teist ikka juhtunud, näiteks Luki ja Ando Palginõmme seltsis. Tõnist enam meie seas pole, ent Andoga kokku saades piisab mõnest paroolist – näiteks Rakvere õhtusöök –, kui ennastunustavalt naerma hakkame,” rääkis spordikohtunik.

Kuidas läheb spordiveterani arvates suvepealinna atleetidel? "Patt oleks kurta, aga saaks veel paremini. Kui noorte kergejõustik liigub jõudsalt edasi, pole meil täiskasvanutega kiita," võttis - teenekas spordimees olukorra kokku.

Neeme sõnutsi kõnelevad praegusest seisust ilmekalt edetabelid. "Seal domineerivad paljude alade puhul üle 30 aasta vanad tippmargid," tõdes ta.

SEOTUD LOOD
